

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Małgorzaty Mielcarek-Badziak
**- WIELOZADANIOWOŚĆ DZIENNIKARZY JAKO STRATEGIA
UPRAWIANIA ZAWODU W CZASACH PONOWOCZESNYCH -**
przygotowanej pod kierunkiem prof. UAM dr hab. Doroty Piontek

---

Recenzja odnosi się do następujących elementów przedłożonej dysertacji: znaczenia podjętej problematyki badań oraz oryginalności i ważności ich tematu; struktury rozprawy i zawartości merytorycznej rozdziałów; podstawy teoretycznej pracy; zastosowanej metodologii i przebiegu badań; formalnych aspektów pracy. Na końcu przedstawiona została konkluzja dotycząca dopuszczenia rozprawy do dalszych etapów przewodu doktorskiego zgodnie z art. 191, p. 1. *Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz. U. 2018 poz. 1688)*.

Znaczenie problematyki badań i istotność ich tematu

Pani mgr Małgorzata Mielcarek-Badziak przygotowała rozprawę doktorską na temat wielozadaniowości dziennikarzy jako strategii uprawiania zawodu w czasach ponowoczesnych, którą analizuje na przykładzie przedstawicieli tego zawodu w Polsce. Celem pracy jest opis i charakterystyka przeobrażeń stylu pracy dziennikarzy, które Doktorantka deklaruje badać w relacji do tradycyjnego modelu dziennikarstwa uwzględniając wiele różnorodnych zjawisk i tendencji obserwowanych w sferze mediów, do których należą m.in. postępujący proces digitalizacji sfery medialnej, komercjalizacja i tabloidyżacja mediów, konwergencja mediów i gatunków medialnych, infotainment, celebrytyzacja, w tym celebrytyzacja dziennikarzy oraz "zwiększone zaangażowanie odbiorców w tworzenie przekazów medialnych" (s. 13). Jej badania obejmują wywiady pogłębione z dziennikarzami (do których Autorka zalicza także reporterów, prezenterów telewizyjnych, wydawców i producentów, s. 15). Poza tym Doktorantka deklaruje wykorzystanie takich metod badawczych, jak

analiza danych zastanych (desk research), obserwacja uczestnicząca, a także elementy analizy systemowej (s. 15).

Wybór tak zakreślonego **obszaru badawczego uważam za ważny**. Proces ciągłych zmian, w tym postęp technologii komunikacyjnych, jakim podlega sfera mediów jest z oczywistych względów nieobojętny także dla sposobu uprawiania tego zawodu, a wiele spośród konsekwencji, które z sobą niesie, także dla jakości przekazu mediów, ich wiarygodności, a - finalnie - realnie istniejących możliwości dostępu szerokich mas społeczeństwa do rzetelnej informacji. Próba ustalenia, jak zachodzące zmiany wpływają na sposób uprawiania dziennikarstwa przez przedstawicieli tego zawodu w Polsce jest więc zamierzeniem godnym pochwały, tym bardziej, że w części bazować ma na osobistych doświadczeniach zawodowych Doktorantki, pracującej w tym zawodzie na co dzień, dzięki czemu projekt ma szansę zyskać dodatkowy walor poznawczy. Tak zakreślony obszar badawczy, jak również **temat i problematyka recenzowanej rozprawy w pełni mieszczą się również w obszarze zainteresowań nauk o komunikacji społecznej i mediach** jako dyscypliny naukowej. **Duże wątpliwości budzi natomiast sposób sformułowania tematu**, który w przyjętym brzmieniu wymusza podjęcie rozważań na bardzo wysokim poziomie ogólności, co budzi obawy co do zakresu możliwych do dokonania ustaleń w ramach jednej pracy doktorskiej. Temat ten nie jest również nowy, w przeszłości podejmowano w Polsce badania o zbliżonej tematyce, także na poziomie rozpraw doktorskich¹.

Struktura rozprawy i zawartość merytoryczna rozdziałów

Struktura pracy jest złożona, a ocenę poprawności jej konstrukcji i logiki układu kolejnych rozdziałów utrudnia ich nie w pełni rozłączny zakres merytoryczny. Wiele wątków podejmowanych jest wielokrotnie w różnych częściach pracy, dzięki czemu prowadzony wywód jest chaotyczny.

Praca składa się ze wstępu, czterech rozdziałów oraz zakończenia. Trzy pierwsze rozdziały mają charakter teoretyczny i stanowią podbudowę i wstęp do badań własnych Autorki, zaprezentowanych w ostatnim rozdziale pracy. Wnioski płynące z projektu Autorka zawarła w zakończeniu. W bibliografii zestawiono literaturę, wykorzystaną w dysertacji. W pracy zamieszczone zostały także wykazy użytych skrótów, ilustracji, tabel, rysunków i wykresów, jak również dwa aneksy,

¹ Zob. mgr Paweł Łokić (2019), Praktyki uprawiania zawodu dziennikarza w środowisku nowych mediów (doktorat UAM, promotor: dr hab. prof. UAM Dorota Piontek), oraz mgr Katarzyna Siezieniewska (2014), Zawód dziennikarza w obliczu konwergencji mediów (doktorat UW, 2014, promotor: prof. dr hab. Tadeusz Kowalski).

z których pierwszy zawiera print screeny ilustrujące 'wieloplatformowe' działanie stacji TVN24, a drugi kwestionariusz pytań stawianych w trakcie wywiadów.

We **wstępie** Autorka bardzo ogólnie przedstawia obszar swoich dociekań naukowych, a także uzasadnienie podjęcia ich tematyki, a następnie wymienia **cele stawiane pracy**: "(...) wskazanie czynników wpływających na codzienne wykonywanie obowiązków przez przedstawicieli zawodu, co prowadzi do zmiany pierwotnego charakteru tej profesji" (s. 5); "opis i charakterystyka zmian, jakie ponowoczesność wniosła do pracy dziennikarzy oraz próba odpowiedzi na pytanie, czy trwanie przy tradycyjnym modelu dziennikarstwa w obecnej rzeczywistości jest możliwe" (s. 13); "analiza zjawiska infotainmentu i wynikającej z niego zmiany formy podawania informacji" (s. 14); analiza procesu celebryzacji (s.14); "zestawienie przyjętego sposobu postrzegania dziennikarstwa i roli dziennikarza z okolicznościami, procesami przemian i konsekwencjami wynikającymi z pojawienia się nowych technologii, oczekiwań rynkowych, zjawisk, takich jak tabloidyżacja i infotainment" (s.14). Zgodnie z deklaracją Doktorantki **rezultatem pracy ma być** zaś "kompleksowy opis mechanizmów zmieniających oblicze ponowoczesnego dziennikarstwa, ale również modyfikacja, czy też rekonstrukcja sposobu postrzegania roli dziennikarza we współczesnej sferze publicznej" (s. 14). Następnie Autorka prezentuje **dwie hipotezy badawcze**, tj. hipotezę główną (którą Doktorantka nazywa też) wedle której "głównym zadaniem dziennikarzy przestaje być zbieranie, przekazywanie i analiza informacji, a staje się dbanie o atrakcyjność i formę podania tematu" (s. 14) oraz hipotezę pomocniczą, która zakłada "iż to komercjalizacja mediów spowodowała konwergencję gatunków dziennikarskich, a te wpłynęły na modyfikację – multiplikację roli dziennikarzy (s. 15). Nie jest natomiast jasne, czy kolejne zdanie ("Ewolucja modeli dziennikarstwa i sposobów prezentacji, chociażby sceny politycznej, jest wprost proporcjonalna do ogólnych zmian w mediach i sposobu postrzegania funkcji rozrywkowej mediów", s. 15), stanowi dalsze rozwinięcie hipotezy pomocniczej. Jako **ramy czasowe** swoich rozważań Doktorantka wskazuje "okres od powstania serwisów internetowych web 2.0, który stanowi początek podjętej analizy" (s.13), od razu czyniąc zastrzeżenie, iż "uwzględnia jednakowoż perspektywę historyczną w kontekście kształtowania się zawodu i roli dziennikarza. Należy jednak przy tym zauważyć, iż istotną cezurą, którą autorka podkreśla w ramach dysertacji, jest rok 1989" (s.13).

Rozdział pierwszy poświęcony jest problematyce komercjalizacji mediów w rzeczywistości ponowoczesnej. W pierwszej części rozważań ponowoczesność zostaje przedstawiona jako kontekst zmian w zawodzie dziennikarza (1.1). W tym zakresie Doktorantka dokonuje omówienia różnych ujęć ponowoczesności (1.1.1), przywołując m.in. prace takich autorów jak m.in. Z. Bauman, M. Maffesoli, G. Debord, a wśród polskich badaczy M. Molenda-Zdziech, E. Barańska i M. Golka. Doktorantka

podkreśla, że "nie ma wyraźnej granicy, kiedy nowoczesność przerodziła się w ponowoczesność" (s. 24) i wskazuje, iż zgodnie z przyjętym przez nią założeniem "ponowoczesność rozpoczęła się z momentem szybkiego rozprzestrzeniania się informacji" (s. 25), nie precyzując dokładniej, kiedy ów moment nastąpił, tzn. z jakim etapem rozwoju np. technologii komunikacyjnych lub rozwoju społeczeństwa chce go w swoich rozważaniach powiązać. Następnie (podrozdział 1.1.2) Autorka omawia temat ponowoczesności w systemie medialnym, wzmiankując obecność takich zjawisk jak konsumpcjonizm, prymat obrazu, dziennikarstwo obywatelskie, medialność aktorów, a w konsekwencji celebrytyzacja, konwergencja i in.. Podrozdział 1.1.3 ("Nowe dziennikarstwo") zawiera rozważania na temat m.in. dziennikarstwa obywatelskiego, sposobu definiowania terminu *dziennikarz* w świetle ustawy *Prawo Prasowe*, zadań i funkcji społecznych dziennikarstwa (ten wątek pojawia się także w rozdziale 1.2), konsekwencji obecności "nowych kanałów dystrybucji treści", a także "wygórowanych oczekiwań społecznych" stawianych współcześnie dziennikarstwu (s. 39). Dalszy wywód w tej części pracy poświęcono zjawisku komercjalizacji mediów, które Autorka zdecydowała się rozumieć jako pierwszy etap konwergencji gatunków dziennikarskich (podrozdział 1.2), i w którego podsumowaniu stwierdza: "z jednej strony obserwuje się postępującą komercjalizację mediów, z drugiej - komercjalizacji i komodyfikację samej informacji, co z kolei prowadzi do postępującej tabloidyzacji" (s. 41). Tym zjawiskom poświęca kolejne podrozdziały dysertacji (1.2.1; 1.2.2), w których przywoływane są m.in. koncepcje determinizmu polityczno-ekonomicznego (tak jednak nie nazywane), przemysłu kulturalnego oraz kulturowego podejścia krytycznego wywodzącego się ze szkoły frankfurckiej. Podrozdział 1.3. Doktorantka poświęca transformacji roli dziennikarzy w przekazywaniu informacji, a jego treść obejmuje rozważania na temat roli dziennikarzy w ponowoczesnym systemie medialnym (1.3.1) oraz tabloidyzacji dziennikarstwa politycznego (1.3.2) i roli nowych mediów w kształtowaniu pozycji dziennikarza. W tym podrozdziale Autorka omawia m.in. typologię ról dziennikarzy autorstwa Th. Hanitzscha (2007) oraz C. Mellado (2015). Ostatnia część tego rozdziału (1.4) poświęcona jest natomiast dziennikarzowi jako osobie życia publicznego i zjawisku celebrytyzacji dziennikarzy i zawiera omówienie koncepcji i roli celebryty (1.4.1), a także dziennikarza-celebryty (?) (1.4.2).

Rozdział drugi dysertacji zawiera rozważania na temat konwergencji gatunków dziennikarskich w ponowoczesnym systemie medialnym i obejmuje omówienie definicji i koncepcji konwergencji (2.1), w tym konwergencji technologicznej jako podstawy konwergencji treści (2.1.1), gatunków dziennikarskich i medialnych (2.2), a także "konwergencji gatunków wynikającej z konwergencji mediów" (2.3). W kontekście tej ostatniej Doktorantka podejmuje próbę omówienia zjawiska i relacji wzajemnych dziennikarstwa mobilnego i dziennikarstwa obywatelskiego (2.3.1), a także nowych form dziennikarstwa (2.3.2). Gatunki dziennikarskie i ich podstawowe cechy Autorka

omawia natomiast w odniesieniu do informacji, reportażu, komentarza oraz wywiadu, by następnie porównać typologie gatunków medialnych w ujęciu Z. Bauera, J. Frasa oraz K. Wolnego Zmorzyńskiego i A. Kaliszewskiego.

Rozdział trzeci dysertacji poświęcony został nowej roli dziennikarzy w Polsce, a na jego treść składają się rozważania na temat ponowoczesności w polskim systemie medialnym (3.1), w tym "komercjalizacji i prywatyzacji polskich mediów po 1989 r. jako przykładu zmiany paradygmatu dziennikarstwa" (3.1.1) oraz digitalizacji mediów (3.1.2), indywidualnych działań dziennikarzy w sieci (3.2), w tym celebryzacji dziennikarzy (3.2.1), oraz roli dziennikarzy w polskich mediach w czasach ponowoczesności (3.3). W tej części rozprawy Doktorantka prezentuje m.in. wyniki badań dotyczących aktywności 17 polskich dziennikarzy informacyjnych w mediach społecznościowych (s. 127-131).

Rozdział czwarty swojej rozprawy doktorskiej mgr Małgorzata Mielcarek-Badziak poświęca prezentacji metodologii i wyników badań własnych, obejmujących 15 wywiadów pogłębionych z przedstawicielami polskich mediów. W podsumowaniu badań (4.4) Autorka potwierdza przyjęte w badaniach hipotezy główną i szczegółową, jak również podejmuje próbę odpowiedzi na pytania badawcze sformułowane we wstępie.

Zakończenie zawiera przede wszystkim rozważania na temat współczesnej kondycji dziennikarstwa. Na końcu pracy zamieszczona została bibliografia.

Reasumując, **strukturę przedstawionej rozprawy należy ocenić jako nieprzejrzystą**. W części teoretycznej (rozdziały 1-3), która jest dominującą i obejmuje 2/3 rozprawy, **dysertację charakteryzuje brak spójności wyводу**. Wiele zagadnień jest podejmowanych wielokrotnie w różnych częściach pracy, w tekście poszczególnych rozdziałów znajdują się zaś uwagi, że dana kwestia zostanie jeszcze omówiona w dalszych częściach rozprawy lub przypisy informujący (por. przypisy 12, 83, 91), w których rozdziałach czytelnik powinien się spodziewać dalszego ciągu rozważań, ew. gdzie były omawiane wcześniej. **Zwięzłe, jasne i klarowne, a wreszcie wyczerpujące omówienie zagadnień podejmowanych w przemyślanej kolejności byłoby zdecydowanie lepszym rozwiązaniem**. Także przyjęty w dysertacji sposób wprowadzania aparatury pojęciowej, polegający na częstym umieszczaniu w przypisach dolnych definicji terminów (lub bardzo szczegółowych informacji dotyczących zagadnień omawianych w treści głównej) wywołuje wrażenie narracji prowadzonej dwutorowo i negatywnie wpływa na percepcję prowadzonego wyводу oraz zrozumienie koncepcji projektu i jego założeń. Zwłaszcza, że dzieje się tak również w odniesieniu do terminów kluczowych z punktu widzenia podjętej tematyki, jak np. *dziennikarz*. Część pojęć natomiast w ogóle nie zostaje wyjaśniona, albo jest nieprecyzyjna. W dysertacji Doktorantka rezygnuje np. z omówienia tradycyjnego modelu dziennikarstwa (por. przypis 11), który - zgodnie z deklaracją zawartą

we wstępie i wskazanymi tam celami rozprawy - miał stanowić istotny punkt odniesienia dla Jej rozważań. Wspomniany *dziennikarz*, definiowany jest natomiast w oparciu o zapis ustawy z 1984 r. (por. przypis 3), podczas kiedy charakter pracy przynajmniej części respondentów poddanych wywiadowi w rozdziale empirycznym dysertacji nie jest "redagowaniem, tworzeniem lub przygotowywaniem materiałów", a sama Autorka wielokrotnie w wątpliwość podaje adekwatność tej definicji (por. przypis 31, a także zakończenie). W pracy brak wreszcie definicji operacyjnej *wielozadaniowości*, jak również definicji terminu *strategia*, który występuje w tytule dysertacji. Tok wywodu w części teoretycznej cechuje ponadto brak wyraźnie sprecyzowanych wskazówek, które z obszernie i wielokrotnie omawianych w pracy przejawów i elementów ponowoczeności stanowić będą punkt wyjścia dla prowadzonych w części empirycznej badań i jak Autorka zamierza je przełożyć na język badań (brak definicji operacyjnych również w tym zakresie), co w połączeniu z nieuporządkowanym wewnątrznie sposobem prowadzenia wywodu wskazuje, **że praca nie została poprawnie, to znaczy wystarczająco precyzyjnie skonceptualizowana**. Świadczy o tym również sposób formułowania pytań i hipotez badawczych, a także celu badań, które nie mają bezpośredniego związku z kwestią wielozadaniowości. Także sposób formułowania wniosków z badań (np.: "Główny cel badań, a więc określenie, czy wielozadaniowość występuje wśród dziennikarzy, czy jest ona wymagana przez ich zwierzchników i pracodawców, a tym samym czy ostatecznie staje się podstawową strategią wykonywania zawodu, został zatem osiągnięty. Oznacza to także potwierdzenie głównej tezy, założonej przez autorkę, że głównym zadaniem dziennikarzy nie jest już wyłącznie zbieranie, przekazywanie i analiza informacji, ale także dbanie o atrakcyjność i formę podania tematu", s. 215) budzi zastrzeżenia z co najmniej dwóch powodów. Po pierwsze dlatego, że inaczej formułowano cele badawcze we wstępie pracy (i jeszcze inaczej we wprowadzeniu do części metodologicznej). A po drugie, ponieważ uzyskane wyniki badań niewiele mówią o tym, na czym ta wielozadaniowość polega, a zatem nie wiadomo, czy polega na szczególnej dbałości o atrakcyjność przekazu.

Podstawy teoretyczne pracy

Ramy teoretyczne w przedstawionej do recenzji dysertacji zostały wskazane w jej wstępie i trzech pierwszych rozdziałach. **Podsumowując ocenę teoretycznych podstaw pracy**, należy stwierdzić, iż **stanowią one przede wszystkim rekapitulację ustaleń, znanych z literatury raczej starszej i powszechnie w Polsce znanej**. Z literatury nowszej, zwłaszcza obcojęzycznej, Autorka korzysta w pracy nader oszczędnie. W dysertacji uwagę zwraca także **brak wyczerpującego**

omówienia dotychczasowego stanu badań², co utrudnia ustalenie, w jakim zakresie Autorka orientuje się w literaturze dotyczącej podjętego tematu i czy brak przywołań w pracy publikacji nowszych był zabiegiem intencjonalnym, świadczącym o umiejętności wyboru koncepcji, które stanowić mają podstawę teoretyczną dla prowadzonych w projekcie rozważań, zdolności do ich krytycznej oceny itp., czy z ich nieznamośći. **Nade wszystko brakuje jednak wskazania sposobu rozumienia (definicji operacyjnych) pojęć podstawowych, tj. terminów wielozadaniowość, dziennikarz, strategia i ponowoczesność**, które jednoznacznie określiłyby obszar dociekań naukowych.

Zastosowana metodologia i przebieg badań

Praca budzi bardzo poważne wątpliwości natury metodologicznej. W dysertacji zadeklarowano zastosowanie metodologii, która miała łączyć analizę danych zastanych (desk research), obserwację uczestniczącą, wywiad pogłębiony i elementy analizy systemowej. **Brak jest natomiast jakiegokolwiek informacji na temat przebiegu obserwacji uczestniczącej**, w tym sposobu gromadzenia i analizy danych, jej ram czasowych, obserwowanej zbiorowości itp. Tymczasem własne, w żaden sposób nieustrukturyzowane i niezobiektywizowane doświadczenie zawodowe Doktorantki

² W zakresie literatury polskojęzycznej w pracy brak m.in. odniesienia do takich pozycji, jak: Joanna Mikosz, *Charakterystyka przeobrażeń zawodu dziennikarza prasowego w Polsce po 1989 roku*, „Media, Kultura, Społeczeństwo” nr 1 (3), 55-63, 2008; Joanna Taczkowska, *Zawód dziennikarza w Polsce: między misją a posłannictwem* (2012); Bogusława Dobek-Ostrowska, Paulina Barczyszyn, Adam Michel, *Zmiana w dziennikarstwie. Kultura zawodowa polskich dziennikarzy (badania ilościowe)* (2013); Lucyna Szot, *Wartości i standardy zawodowe dziennikarza*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2/2016; Emilia Kotnis-Górka, *Dziennikarz w ponowoczesnym systemie medialnym – swój czy obcy?*, „Młoda Humanistyka”, 8(1)/2017; Agnieszka Węglińska, *Dziennikarze Telewizji Publicznej w Polsce. Między polityką, misją a rynkiem*, 2018 (a także Agnieszka Węglińska, *Dziennikarstwo TVP SA a zmiana technologiczna – badania jakościowe dziennikarzy*, „KULTURA – MEDIA – TEOLOGIA” 45/2021 - przy czym ta publikacja zapewne ukazała się już po zakończeniu dysertacji); Magdalena Ślawska, *Sztuka mediów. O świadomości gatunkowej dziennikarzy prasowych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego 2019; Michał Chlebowski, *Dziennikarzy portret własny*, Libron, 2020, a wreszcie Katarzyna Siezieniewska, *Zawód dziennikarza w obliczu konwergencji mediów* (doktorat WDziNP UW, 2014, promotor: prof. dr hab. Tadeusz Kowalski).

Z punktu widzenia tematyki pracy korzystnym zabiegiem byłoby uwzględnienie także następujących publikacji zagranicznych: Jo Bogaerts, Nico Carpentier, *The postmodern challenge to journalism: strategies for constructing a trustworthy identity*, [w:] Chris Peters (eds.) *Rethinking Journalism. Trust and participation in a transformed news landscape*, Routledge 2013; Chris Peters, Marcel Broersma (eds.) *Rethinking Journalism Again. Societal Role and Public Relevance in a Digital Age*, Routledge 2017 (m.in. artykuł Karin Wahl-Jorgensen, *Is there a 'postmodern turn' in journalism?*); Heinz-Werner Nienstedt, Stephan Ruß-Mohl, Bartosz Wilczek (eds.), *Journalism and Media Convergence*, De Gruyter, 2013; Kees Brants, Katrin Voltmer (eds.), *Political Communication in Postmodern Democracy. Challenging the Primery of Politics*, Palgrave Macmillan 2011; Peter J. Gade, *Postmodernism, uncertainty, and journalism*, [w:] Wilson Lowrey, Peter J. Gade (eds.), *Changing the News: The Forces Shaping Journalism in Uncertain Times*, Routledge 2011; Nova Darmanto, Santi Delliana, *Citizen Journalism As Postmodern Journalism*, [w:] ICSET 2019, 23 November 2019, Jakarta, Indonesia <https://eprints.eudl.eu/id/eprint/4209/1/eai.23-11-2019.2301480.pdf>; Jeffrey P. Jones, Geoffrey Baym, *A Dialogue on Satire News and the Crisis of Truth in Postmodern Political Television*, „Journal of Communication Inquiry” 34(3) 278 –294, 2010.

nie może stanowić przecież podstawy wnioskowania naukowego. Także **sposób realizacji wywiadów pogłębionych**, które są główną podstawą wnioskowania przedłożonej dysertacji **budzi poważne zastrzeżenia metodologiczne**. Po pierwsze, **dobór próby badanych nie jest transparentny**: anonimowość respondentów wydatnie utrudnia możliwość oceny, w jakim zakresie dobór respondentów był adekwatny do celów badania. Trudność ta jest tym większa wobec bardzo zróżnicowanej struktury grupy respondentów, w skład której mieli wejść - zgodnie z deklaracją Autorki - przedstawiciele wszystkich typów mediów, a jednocześnie osoby z różnym stażem zawodowym, zakresem obowiązków wewnątrz organizacji medialnych (tj. reporterzy, prezenterzy telewizyjni, wydawcy i producenci), jak również pracownicy mediów komercyjnych i publicznych, a wreszcie i przedstawiciele obu płci. Absolutnie niezbędnym minimum byłoby zatem przynajmniej zaprezentowanie (np. w formie tabeli) rozkładu ilościowego każdej z tych cech w grupie respondentów: ilu było dziennikarzy jakiego typu mediów, w jakim wieku, z jakim stażem itd. W przypadku zastosowania tej metody badawczej anonimizować można bowiem wypowiedzi badanych, natomiast nie skład grupy respondentów. Po drugie, **treść pytań w dużej części nie ma związku z tematem pracy** [m.in. *Czy w Pani/Pana ocenie historia polskich mediów wpłynęła na pozycję dziennikarzy w Polsce? / Czy, a jeżeli tak, to w jaki sposób zmieniło się to przed kim dziennikarz odpowiada za efekty swojej pracy? / Czy spotkała się Pani/Pan z sytuacją, kiedy mimo chęci podjęcia przez dziennikarza i wydawcy danego tematu, ktoś inny w redakcji (lub spoza niej) zdecydował o jego porzuceniu lub braku kontynuacji?*], **lub odnosi się do kwestii, budzących wątpliwość, czy mieszczą się w kompetencji badanych** [m.in. *Czy widzi Pani/Pan różnicę w działaniu redakcji polskich i zagranicznych w zakresie: warsztatu pracy poszczególnych dziennikarzy, roli dziennikarzy w redakcji, siły zewnętrznego wpływu na pracę dziennikarzy i powstawanie poszczególnych materiałów?*]: ilu z badanych pracowało bowiem kiedykolwiek w mediach zagranicznych, albo ma wystarczająco długi staż pracy, by móc ocenić wpływ historii polskich mediów na status zawodu dziennikarza? **Wywiad zawierał też pytania o opinię na temat zjawisk, których respondentom nie wyjaśniano**, a których rozumienie nie jest oczywiste i jednoznaczne [m.in. *Czy, w Pani ocenie, komercjalizacja mediów wpłynęła na pracę dziennikarzy w ramach instytucji medialnych? / Czy w Pani/Pana opinii w polskich mediach można zaobserwować zjawisko tabloidyzacji? / Czy zauważa Pani/Pan zjawisko celebrytyzacji wśród polskich dziennikarzy (również przy wykorzystywaniu mediów społecznościowych)?*]. **Jednocześnie uwagę zwraca BRAK PYTAŃ dotyczących zakresu wykonywanych przez dziennikarzy zadań**, co negatywnie wpływa na wartość poznawczą rozprawy, która - zgodnie z tytułem - miała dotyczyć wielozadaniowości dziennikarzy. Po trzecie, **sposób formułowania pytań nie jest poprawny** (zdania wielowątkowe, złożone, niezachowujące formy otwartej).

Formalne aspekty rozprawy

Praca napisana została językiem dość poprawnym, choć nie brak potknięć stylistycznych, utrudniających zrozumienie intencji i sensu wypowiedzi Autorki. **Lekturę dysertacji nade wszystko utrudnia jednak bardzo niestaranna edycja** (po otwarciu przesłanego do recenzji pliku rozprawy edytor tekstu komunikuje, że liczba wykrytych błędów uniemożliwia ich ekspozycję, a w samym tylko wstępie 22 zdania rozpoczynają się z małej litery... a nie są to jedyne błędy tam występujące!). Także zastosowany układ i edycja bibliografii utrudnia lekturę dysertacji (brak odstępów pomiędzy kolejnymi pozycjami czy jakiegokolwiek sposobu ich wyróżnienia, co jest szczególnie uciążliwe w przypadku weryfikacji przypisów prowadzonych w systemie harwardzkim, który zastosowano w pracy). **Wątpliwości formalne budzi również wielokrotnie występujący w pracy zabieg stosowania przypisów w przypisach, tj. odsyłaczy harwardzkich w przypisach dolnych.**

Konkluzja

Wskazane powyżej niedostatki powodują, że przedstawiona do oceny rozprawa pt. „**WIELOZADANIOWOŚĆ DZIENNIKARZY JAKO STRATEGIA UPRAWIANIA ZAWODU W CZASACH PONOWOCZESNYCH**” w obecnym kształcie nie spełnia wymogów stawianych rozprawom na stopień naukowy doktora. Wysiłek i wkład pracy, a także czasu, jaki Doktorantka włożyła w jej przygotowanie, pozwala natomiast sądzić, iż praca po doprecyzowaniu jej koncepcji i założeń, reorganizacji i uaktualnieniu rozważań teoretycznych, a także uściśleniu informacji na temat struktury grupy badanych i schematu obserwacji uczestniczącej, uzupełnieniu warstwy empirycznej o badania dotyczące zakresu realizowanych przez dziennikarzy zadań, uzyska ostatecznie formę, która pozwoli, aby stała się podstawą do uzyskania stopnia doktora zgodnie z art. 187 p.1 i 2 *Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz. U. 2018 poz. 1688)*.

Dlatego wnioskuję o poddanie rozprawy ponownej recenzji po jej poprawieniu przez Autorkę.

W szczególności postuluję wprowadzenie następujących zmian:

1. Doprecyzowanie koncepcji dysertacji. Jasne i zrozumiałe (i konsekwentne!) zdefiniowanie celu pracy, postawienie hipotez, związanych z jej tematem oraz pytań badawczych, które rzeczywiście prowadzić będą do osiągnięcia celu podanego w tytule.
2. Nadanie pracy logicznej, zrównoważonej struktury. Wprowadzenie właściwych proporcji pomiędzy częścią teoretyczną a empiryczną.

- 3 Reorganizacja i selekcja rozważań teoretycznych – usunięcie fragmentów zbędnych, niezwiązanych z tematem pracy, a także nawiązań do i cytatów z podstawowych podręczników. Wprowadzenie czytelnej, przemyślanej struktury rozważań. Uzupelnienie omówienia dotychczasowego stanu badań.
4. Wprowadzenie definicji operacyjnych wszystkich terminów w treści głównej pracy, a w szczególności uzupełnienie definicji operacyjnych pojęć zawartych w tytule dysertacji.
5. Jasne i czytelne określenie struktury badanych i ograniczenie omówienia uzyskanych wypowiedzi do treści związanych z tematem pracy. Uzupelnienie badań o analizę wielozadaniowości dziennikarzy.
6. Dopracowanie konkluzji zawartych w Podsumowaniu.
7. Dokonanie gruntownej korekty edytorskiej i językowej. GRUNTOWNEJ.

dr hab. Agnieszka Szymańska, prof. UJ